

CUPRINS

PREFATĂ.....	11
LISTĂ ABREVIERI.....	13
INTRODUCERE.....	17
CAPITOLUL I	
PROTECȚIA MEDIULUI - CONTEXT ȘI IMPLICAȚII	25
1.1. MEDIUL, CADRU DE MANIFESTARE A DEZVOLTĂRII DURABILE.....	25
1.2. PARTICULARITĂȚI ALE FACTORILOR DE MEDIU.....	29
1.3. CONDIȚIA DE PROTECȚIE CALITATIVĂ A MEDIULUI.....	38
1.3.1. Scurt istoric și delimitări conceptuale ale protecției mediului	39
1.3.2. Corelații și specificități în domeniul ecologiei și protecției mediului	41
1.3.3. Pragmatizarea tehnicilor de protecție a mediului	43
1.4. ÎNTRE INTERVENȚIA NEGATIVĂ A OMULUI ȘI DECLANȘAREA FACTORILOR NATURALI ASUPRA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR	46
1.5. DEZVOLTAREA DURABILĂ – OBIECTIV GLOBAL	61
1.5.1. Mediul și dezvoltarea globală.....	61
1.5.2. Dezvoltarea durabilă între concept și strategie.....	62
1.5.3. Scurtă privire asupra conceptului de management al dezvoltării durabile	66
1.6. DREPTUL MEDIULUI ȘI ROLUL SĂU ÎN PROTECȚIA MEDIULUI.....	67
CAPITOLUL II	
PROTECȚIA MEDIULUI – AMPLASAREA PROBLEMATICII ÎN PLAN EUROPEAN ȘI MONDIAL	70
2.1. STRUCTURI COMUNITARE CU ROL DETERMINANT ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR.....	71
2.1.1. Comisia Europeană.....	71
2.1.2. Parlamentul European	73

2.1.3. Comitetul economic și social.....	73
2.1.4. Comitetul regiunilor	74
2.1.5. Consiliul Europei.....	74
2.1.6. Organizații de mediu	74
2.1.7. Persoanele particulare.....	74
2.1.8. Agenția Europeană pentru Mediu.....	75
2.1.9. Mediatorul (Ombudsman-ul) Uniunii Europene	75
2.1.10. Organismele neguvernamentale	76
2.1.11. European Environmental Bureau(EEB)	76
2.1.12. Friends of the Earth Europe (FOEE)	76
2.2. PROTECȚIA CALITATIVĂ A MEDIULUI LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE	77
2.2.1. Preocupări legislative în U.E. privind protecția calitativă și dezvoltarea durabilă a mediului.....	77
2.2.2. Legislația de mediu a Uniunii Europene pentru țările semnatare ale strategiei de preaderare	79
2.3. POLITICI ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI CALITĂȚII ȘI DEZVOLTĂRII DURABILE A MEDIULUI LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE	80
2.4. PARTICULARITĂȚI ALE STRATEGIEI DE PROTECȚIE A MEDIULUI ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST	82
2.5. MONDIALIZAREA PROBLEMELOR DE MEDIU	83
2.6. ORGANISME INTERNAȚIONALE DE PREVENIRE ȘI INTERVENȚIE ÎN CAZ DE URGENȚE	84
2.6.1. Implicarea Națiunilor Unite și instituțiile specializate	84
2.6.2. Locul și rolul mass-media în domeniul protecției mediului	88
2.6.3. Sprijinul ONG-urilor în domeniul protecției mediului înconjurător .	89
CAPITOLUL III	
EXPERIENȚA ROMÂNIEI ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI CALITĂȚII MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR.....	91
3.1. SCURT PARCURS ISTORIC PRIVIND PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR ÎN ROMÂNIA	92
3.2. OPORTUNITĂȚI LEGATE DE PROCESUL DE ADERARE AL ROMÂNIEI LA UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN CONTEXTUL PROTECȚIEI MEDIULUI.....	93

3.3. LOCUL, ROLUL ȘI SPECIFICITATEA STRUCTURILOR NAȚIONALE CU ATRIBUȚII ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI CALITATIVE A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR	94
3.3.1. Competența Parlamentului	95
3.3.2. Competența Guvernului.....	95
3.3.3. Specificitatea instituțiilor cu atribuții prioritare în domeniul protecției mediului înconjurător;	96
– Ministerul Mediului Apelor și Pădurilor	97
– Garda Națională de Mediu	100
– Agenția Națională pentru Protecția Mediului.....	101
– Administrația Națională „Apele Române”	102
– Regia Națională a Pădurilor – „ROMSILVA”	103
3.3.4. Rolul instituțiilor din sistemul de Ordine și Siguranță Națională în domeniul protecției mediului înconjurător.	106
– Poliția Română	106
– Poliția de Frontieră	111
– Jandarmeria Română	111
– Inspectoratul General pentru Situații de Urgență	112
– Poliția Locală.....	112
3.4. PARTICULARITĂȚI ALE STRATEGIILOR DE COOPERARE DINTRE INSTITUȚIILE DIN SISTEMUL DE ORDINE PUBLICĂ ȘI SIGURANȚĂ NAȚIONALĂ ȘI INSTITUȚIILE CU ATRIBUȚII PRIORITARE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR	113
3.4.1. Cooperarea dintre Inspectoratul General al Poliției Române și Garda națională de Mediu.....	113
3.4.2. Cooperarea dintre Garda Națională de Mediu și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	117
3.4.3. Cooperarea dintre Inspectoratul General pentru Situații de Urgență și Garda Națională de Mediu.....	119
3.4.4. Cooperarea dintre Jandarmeria Română și Garda Națională de Mediu.....	123
3.5. PARTICULARITĂȚI ȘI LINII DIRECTOARE ALE SISTEMULUI NAȚIONAL DE PROTECȚIE A MEDIULUI.....	125
3.6. STRATEGIA NAȚIONALĂ PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ A ROMÂNIEI	127
3.6.1. Influența strategiei de dezvoltare durabilă a Uniunii Europene asupra stabilirii liniilor directoare în proiectarea strategiei naționale de dezvoltare durabilă.....	127

3.6.2. Procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare durabilă în România	130
3.6.3. Particularități ale strategiei naționale pentru dezvoltare durabilă a României. Orizonturi 2020-2030	135
3.7. PARTICULARITĂȚI ALE INTERVENȚIEI NEGATIVE A FACTORULUI UMAN ASUPRA MEDIULUI ÎN ROMÂNIA	137
CAPITOLUL IV	
SPECIFICITATEA RĂSPUNDERII PENALE ȘI CONTRAVENȚIONALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI	146
4.1. FACTORI GENERATORI AI CRIMINALITĂȚII ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR	146
4.2. CADRUL GENERAL DE REGLEMENTARE AL INFRAȚIUNILOR CONTRA MEDIULUI	148
4.2.1. Reglementările prevăzute în noul Codul penal	149
4.2.2. Reglementările prevăzute în O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului	149
4.2.3. Incriminări cuprinse în reglementări sectoriale	150
4.3. INFRAȚIUNILE REGLEMENTATE DE O.U.G. NR. 195/2005 PRIVIND PROTECȚIA MEDIULUI	151
4.4. RĂSPUNDEREA CONTRAVENȚIONALĂ ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR	165
CAPITOLUL V	
ELEMENTE DE DREPT COMPARAT ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR	169
5.1. CHINA	169
5.2. INDIA	171
5.3. FRANȚA	172
5.4. SPANIA	176
CAPITOLUL VI	
FONDUL DE MEDIU. AUDITUL DE MEDIU	181
6.1. FONDUL DE MEDIU	182
6.1.1. Gestionarea deșeurilor de ambalaje	189
6.1.1.1. OIREP	192

6.1.1.2. Reducerea impactului produselor din plastic asupra mediului - Ordonanța anti-plastic	206
6.1.1.3. AUDITUL	210
6.1.2. Echipamente electrice și electronice	214
6.1.2.1. ACȚIUNE DE AUDIT	216
6.1.3. Baterii și acumulatori portabili	218
6.1.3.1. ACȚIUNE DE AUDIT	220
6.1.4. Gestionarea anvelopelor	222
6.1.4.1. ACȚIUNE DE AUDIT	223
6.2. LEGISLAȚIE CU IMPACT ÎN DOMENIUL FONDULUI PENTRU MEDIU	224
6.2.1. Organizarea și funcționarea administrației fondului pentru mediu	224
6.2.2. Declarații privind obligațiile la fondul pentru mediu	224
6.2.3. Venituri	225
6.2.4. Taxe și contribuții	225
6.2.5. Instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule	226
6.2.6. Norme specifice	226
6.3. ASPECTE PARTICULARE DIN LEGILE SPECIALE CU IMPLICAȚII ÎN DOMENIUL FONDULUI DE MEDIU	226
CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE LEGE FERENDA	227
BIBLIOGRAFIE	237

INTRODUCERE

Pornind de la provocarea prezentă, când agresiunile asupra mediului înconjurător au început să-și arate „rezultatele”, ca și în cazul *preterintenției* din dreptul penal, oamenii au știut din totdeauna că poluarea, sub toate formele în care este practică, mai devreme sau mai târziu va conduce la schimbări ireversibile de climă, care vor afecta, în opinia noastră, traiul și chiar viața pe această planetă, au continuat să „bombardeze” mediul cu variate forme de otrăvire, iar rezultatul, care este pe cale de a se produce, mult mai devreme decât prognoza specialiștii, va fi mult mai grav și cu siguranță va afecta pe toată lumea, generația actuală și mai cu seamă generațiile viitoare.

Prezenta lucrare se vrea a fi un semnal de alarmă care să declanșeze un „*restart social*” în domeniul problematichilor de mediu, care să repositioneze pe primul loc identificarea unor soluții de combatere a poluărilor de toate felurile. Pentru edificarea unei societăți care să conștientizeze pericolul iminent pe care îl generează defrișările necontrolate, exploatarea și utilizarea nesăbuită a resurselor petroliere și de cărbuni, intoxicarea atmosferei cu gaze toxice cu efect de seră, este necesar ca factorii decidenți și nu în ultimul rând societatea civilă, să identifice de urgență soluții și să procedeze de îndată la punerea lor în aplicare, de așa manieră încât regulile care vor fi stabilite să constituie premisa edificării unei societăți durabile, armonioase și prietenoase cu mediul înconjurător.

Criza mediului, cunoscută sub denumirea de „***criză ecologică***”, este cea mai mare problemă a lumii contemporane, întrucât aceasta afectează pe fiecare dintre noi. Congruența dintre avansul economic și vulnerabilitățile economice stă la baza identificării strategiilor de acțiune în vederea protejării mediului. Omenirea este îngrozită de faptul că economia se află în conflict cu sisteme naturale ale pământului și asistă cu înspăimântare la colapsul unor zone de pescuit, retragerea pădurilor, erodarea solurilor, degradarea pășunilor, extinderea deșeurilor, creșterea nivelului bioxidului de carbon, scăderea cotelor apelor terestre, creșterea temperaturilor, manifestarea pustiitoare a unor furtuni, topirea ghețarilor, creșterea nivelului mării, moartea recifelor de corali și dispariția unor specii. În fața unei asemenea evoluții a societății umane, opinia publică își manifestă îngrijorarea. Ea sesizează degradarea și regresul componentelor de mediu, dându-le importanța cuvenită și obligă actorii politici și cei socio-economici să participe efectiv la

conservarea și dezvoltarea durabilă a tot ceea ce ne înconjoară. Se concentrează eforturile pentru stabilirea unui cadru de formulare a politicii economice pe baza principiilor ecologiei.

În fața acestei provocări, experiența de până acum demonstrează că pentru a proteja mediul, cel mai economic este să previi poluarea, să adopți o poziție preventivă încă din faza de proiectare.

În fapt, protecția mediului la nivel național se realizează prin așezământul politico-juridic fundamental, Constituția României, legi, ordonanțe de urgență ale Guvernului și prin acte normative de nivel inferior elaborate de ministerele de resort. La acest nivel se stabilesc orientările de bază și direcțiile principale de acțiune, obiectivele de mediu în concordanță cu finalitățile dezvoltării durabile.

Legislația pe probleme de mediu în România este deosebit de complexă, într-o continuă dinamică, încercând a se apropia, într-o perioadă de timp, previzibilă, de exigențele și criteriile Uniunii Europene. În acest cadru de intenție și realizare, armonizarea dreptului național cu normele și standardele Uniunii Europene presupune ca dreptul românesc al mediului să fie supus unor transformări fundamentale care să conducă la adoptarea, recunoașterea și aplicarea unor concepte și instituții juridice noi, acceptarea și promovarea unor proceduri specifice și asimilarea unor strategii de soluționare a problemelor ecologice¹.

În plan local, regional, național sau global, între economie și ecologie are loc o simbioză ce se poate traduce într-o legătură cauză-efect sau mai precis într-o legătură prezent-viitor. Potrivit lui Carmen Nicolescu, „în general, ecologia investighează nivelurile de organizare a materiei vii: populația, biocenoza, ecosistemul și ecosfera. Astfel, ecologia devine știință prin includerea a trei componente: cunoașterea legilor care guvernează organizarea, funcționarea și evoluția sistemelor biologice supra individuale, alcătuirea unor modele matematice care să permită aprecierea cantitativă a modificărilor induse de legile specifice și stabilirea limitelor de intervenție a omului în acest sistem, astfel încât să nu producă perturbații ireversibile”².

Problema calității și protecției mediului înconjurător a intrat în atenția Națiunilor Unite, în anul 1972, cu ocazia organizării primei Conferințe Mondiale. Rodul conferinței a fost adoptarea unei declarații comune ce conținea o multitudine de recomandări în sarcina statelor membre O.N.U.³. La scurt timp,

¹ Duțu, M., *Dreptul comunitar al mediului*, Editura Economică, București, 1997, p. 29;

² Nicolescu, C., *Ecologie și protecția mediului*, Editura Macarie, Târgoviște, 1996, p. 3;

³ Organizația Națiunilor Unite - este cea mai importantă organizație internațională din lume. Fondată în 1945, după al doilea Război Mondial, are astăzi 193 de state membre. Întemeierea ei a

O.N.U. s-a dedicat problemelor asupra mediului adoptând un program pe probleme de mediu și o serie de proiecte ce aveau ca țință atenționarea statelor membre asupra nivelului de poluare a oceanelor și ritmul accentuat de degradare a solului și de defrișare a pădurilor.

De fapt, preocuparea fundamentală a protecției mediului are în centru protejarea omului. Pe acest considerent, efortul instituțional este unul considerabil, iar în lipsa unei bune cunoașteri a fenomenului și a formelor sale de manifestare, precum și în lipsa unei coordonări și organizări adecvate a activităților pe care le presupune, prevenirea și combaterea criminalității contra mediului înconjurător nu se poate realiza.

DEFINIREA UNIVERSULUI CERCETĂRII

Contribuția științifică la elaborarea unor concluzii privind riscurile, amenințările și pericolele în domeniul protecției mediului, cu impact asupra siguranței naționale.

IPOTEZE DE LUCRU:

Elaborarea acestei lucrări a pornit de la o serie de ipoteze de lucru:

Ipoteza nr. 1: Identificarea principalelor cauze care favorizează poluarea și în general agresiunea mediului trebuie să genereze dezvoltarea măsurilor de prevenire și combatere a criminalității în acest domeniu.

Ipoteza nr. 2: Legislația actuală poate și trebuie să se constituie ca un instrument util și necesar, subliniind nevoia stringentă de a oferi tuturor problemelor o nouă perspectivă asupra soluționării, României revenindu-i sarcina de a identifica, în mod constant, metodele și căile de dezvoltare a propriei strategii de prevenire și combatere a criminalității în domeniul protecției mediului.

Ipoteza nr. 3: Succesul în activitatea de prevenire și combatere a criminalității în domeniul mediului reclamă identificarea și corelarea legislației europene și mondiale cu cea națională, subliniind faptul că elaborarea și aplicarea strategiilor în domeniul protecției mediului nu reprezintă un scop în sine, ci

constat din semnarea, de către membrii ei fondatori, a Cărții Organizației Națiunilor Unite. Potrivit acestui document, ONU are misiunea de a asigura „pacea mondială”, „respectarea drepturilor omului”, „cooperarea internațională” și „respectarea dreptului internațional”. Sediul central al organizației este la New York, a se vedea în acest sens https://ro.wikipedia.org/wiki/Organiza%C8%9Bia_Na%C8%9Biunilor_Unite, sursă online accesată la data de 03 noiembrie 2018, ora 19:30;

trebuie să constituie un mijloc eficient de limitare a riscurilor și vulnerabilităților la adresa mediului înconjurător.

Ipoteza nr. 4: Cunoașterea principalelor forme de manifestare a criminalității în domeniul protecției mediului poate genera o gestiune coerentă a activităților de prevenire și combatere.

ACTUALITATEA ȘI IMPORTANȚA LUCRĂRII

Actualitatea și importanța acestei rezidă din însăși problematica abordată. Cercetarea problemelor din domeniul criminalității la adresa protecției mediului se va constitui nu într-o simplă abordare teoretică, ci într-o rețetă ce va desluși sistematic complexitatea acestei provocări. Având în vedere situația existentă în prezent, atât cea de la nivel național, european și global, importanța lucrării rezidă din faptul că sunt identificate principalele forme de agresionare a mediului înconjurător și sunt propuse soluții legislative și practice de stopare a acestui fenomen, care sub o formă sau alta ne afectează pe toți.

Având în vedere contextul actual, în care Președintele S.U.A. *Donald Trump* retrage Statele Unite din Acordul de la Paris privind lupta împotriva schimbărilor climatice, acuzând următoarele: „Acest acord este mai puțin despre climat și mai mult despre câștigurile financiare ale celorlalte țări, în detrimentul Statelor Unite”⁴, iar Uniunea Europeană nu intenționează să sancționeze SUA pentru retragere, afirmând doar „Nu analizăm această posibilitate. Intenționăm să arătăm că implementarea obiectivelor noastre este pozitivă pentru economie, pentru dezvoltarea unor tehnologii sofisticate și pentru bunăstarea cetățenilor”⁵, iar starea actuală a mediului în România prezentată în Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020⁶ ar avea o evoluție „precară” în situația neimplementării Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020, considerăm întemeiată afirmația conform căreia tema lucrării este de o importanță deosebită și actuală.

⁴ <http://www.ziare.com/acordul-de-la-paris/donald-trump/e-oficial-trump-retrage-statele-unite-din-acordul-de-la-paris-1467978>, sursă online accesată la data de 17 februarie 2019, ora 16:30

⁵ <http://www.ziare.com/acordul-de-la-paris/donald-trump/ue-nu-va-sanctiona-sua-dupa-retragerea-din-acordul-de-la-paris-asteapta-instalarea-unui-nou-presedinte-in-2020-1468077>, sursă online accesată la data de 17 februarie 2019, ora 16.50.

⁶ http://www.fonduri-ue.ro/images/files/studii-analize/57034/Raport_mediu_POIM_v31.pdf, pag. 35-123, sursă online accesată la data de 17 februarie 2019, ora 17:00.